

Lysrelieff

Motto: Lysrelieff
"Et relieff er et skulpturarbeid der motivet delvis er opphøyd og fremhevet i forhold til et underlag eller bakgrunnsflate. Lysrelieff er derimot perforeringer i treplater, der lyset blir motivet og erstatter trevirket. Det kan være seg mønstre, figurer eller andre kunstneriske motiver."

Introduksjon
 Det viktigste med den nye kirken er å skape et høytidelig, sakralt og godt kirkerom. Et rom som er i sentrum for kirkeens aktiviteter. For at kirkerommet med tilhørende seremonier skal kunne fungere optimalt er det nødvendig at programmene blir plassert så funksjonelt og logisk som det lar seg gjøre.

- Oppgavens innhold**
- Besvarelsen tar opp diskusjon om plassering og diskuterer valg av tomt.
 - Besvarelsen diskuterer kirken, kirkerommet og dets tilhørende program på et estetisk, funksjonelt og konstruktivt nivå.
 - Besvarelsen presenterer en idé til et konsept om kunstnerisk utsmykning.
 - Besvarelsen forsøker å redegjøre for det som angår arkitektur: situasjon, romsammenheng, romopplevelser, struktur, materialvalg, konstruksjon osv.

Tanker om kirken som en fusjon mellom det tradisjonelle og det moderne
 En ny kirke må tilfredstille mye. Den må være sakral, høytidelig, tradisjonell og gjenkjennelig, men den må også tilfredstille dagens krav og representere nåtidens muligheter. Det er mange som skal føle seg hjemme i en kirke og den må ikke virke fremmed.

Kirkebygget har til hensikt å være to ting, moderne og tradisjonell. Den tydelig eksponerte konstruksjonen og det symmetriske kirkerommet med sine sideskip gir rommene en karakter av noe tradisjonelt og gjenkjennelig. Intensjonen om å organisere programmene pragmatisk, funksjonelt og fleksibelt rundt kirkerommet gir samtidig bygget en karakter av å være moderne. Arkitekten tror at denne dualiteten vil kunne gi kirken et spennende uttrykk.

Situasjonen

Diskusjon om valg av tomt
 Valg av plassering baserer seg på observasjoner og på det som står skrevet i oppgavebeskrivelsen. Arkitekten er ikke fargert av debatten som har foregått i kulissene, og har heller ikke noe personlig forhold til stedet. Arkitekten har derfor forsøkt å finne den best egnede tomten på en saklig måte, og har kommet til frem til den konklusjon at den nye kirken bør plasseres øst for kirkeruinen.

- Tomten øst for kirkeruinen peker seg ut som det mest hensiktsmessige valget av flere grunner:
- Tomten er åpen og luftig, og har en allsidig og generell karakter. Det nye kirkebygget vil bli et stort bygg, anslått til 730 m² BRA, og det vil trenge tilstrekkelig med luft rundt seg. På det nordre alternativet er situasjonen allerede tett med kapell, vei, trær og noe som kan omtales som helliggrunn. Særlig blir den korte avstanden til kapellet problematisk, da det er fare for at de vil "slå hverandre i hjel". Rent praktisk er det gunstig å ha god avstand mellom den nye kirken og kapellet når de skal brukes samtidig, for å unngå parkerings- og logistikkproblemer.
 - Situasjonen øst for kirkeruinen krever lite endringer av eksisterendeinfrastruktur, noe som gjør plasseringen her mer rasjonell og mindre omfattende.
 - Ved å plassere seg øst for kirkeruinen skåner man Sjursenparken med sitt monument og flotte trær. Sammenligner man Sjursenparken med tomten øst for ruinen, fremstår tomten udefinert og uferdig.

Kort oppsummert kan plassering av den nye kirken på tomten øst for ruinen være med på å gi området en mer helhetlig karakter samtidig som man bevarer Sjursenparken.

- Beskrivelse av kirken satt i situasjon**
- Den nye kirken vil bli stående fritt midt på tomten som er avsatt øst for ruinen.
 - Kirken er orientert øst-vest med alteret mot øst, likt som den gamle kirken. Den er plassert i forlengelsen av øst-vest aksen til kirkeruinen.
 - Rundt kirken er det anlagt et tre meter bredt belte. Dette området skiller kirken fra den planlagte gravplassen. For ikke å spise opp for mye areal som er tiltenkt den nye gravplassen, vil tre-meter beltet følge kirkens fotavtrykk. Beltet rundt kirken vil være grusbeltet og vil gi besøkende mulighet til å spasere rundt kirken. Beltet og gravplassen er skilt med lavt voksende og tett hekk. Ettersom beltet følger byggets fotavtrykk vil det skape noen soner hvor det vil være naturlig å plassere ut benker.
 - Den nye kirken plasseres på området som er tilrettelagt for gravplassen. Dette medfører at området blir mindre og delt i to deler. Tilsammen blir det arealet for nye gravplassen på 1140 m².

Adkomst og parkering
 Veien fra kirkens driftsbygning og srover mot den nye kirken må utbedres og forlenges. Langs denne veien er det mulighet for parkeringsplasser, omtrent 17stk. De nye parkeringsplassene egner seg også bra for de som skal besøke kirkegården, da de får kortere vei og unngår å krysse Fv508 .

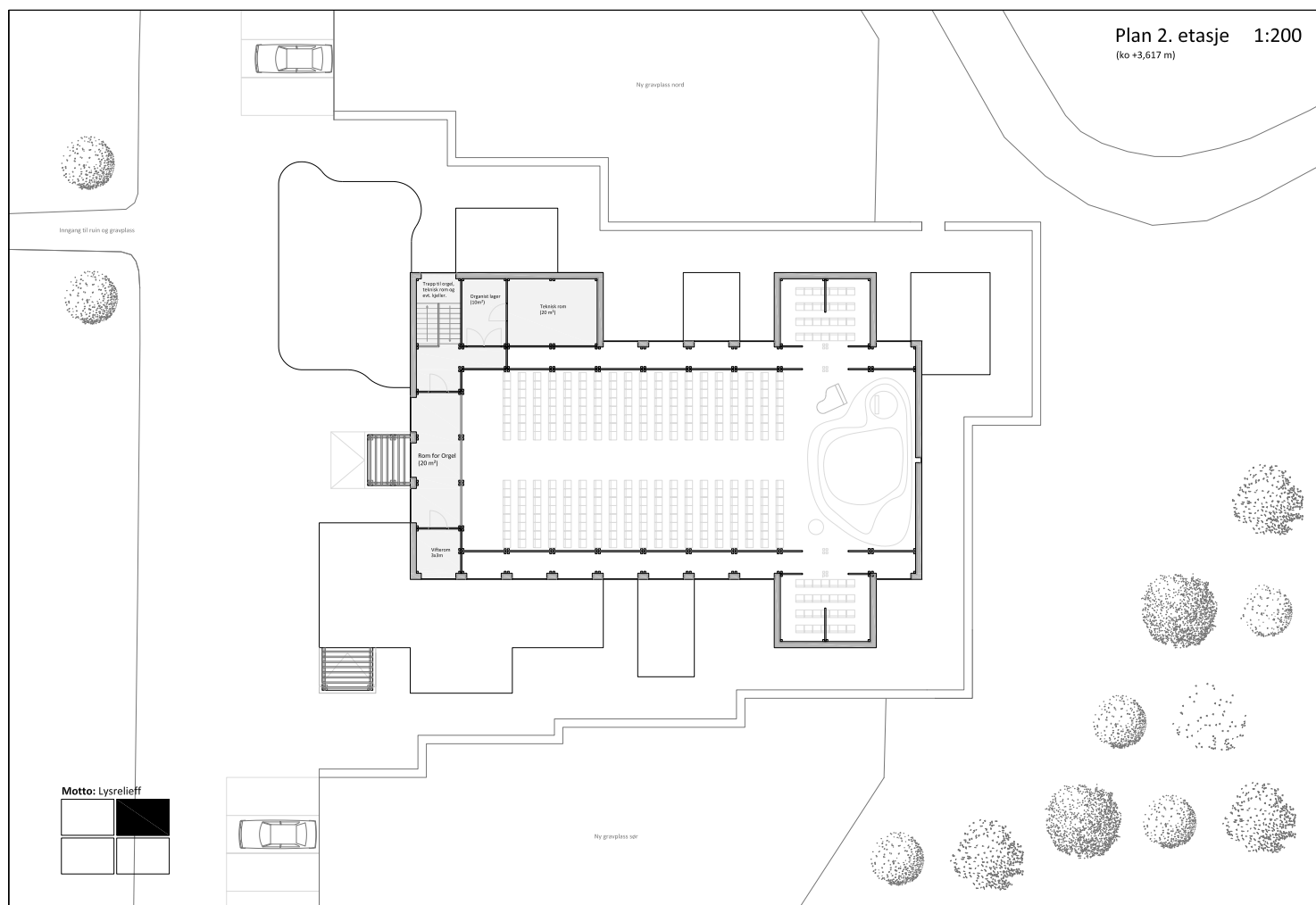
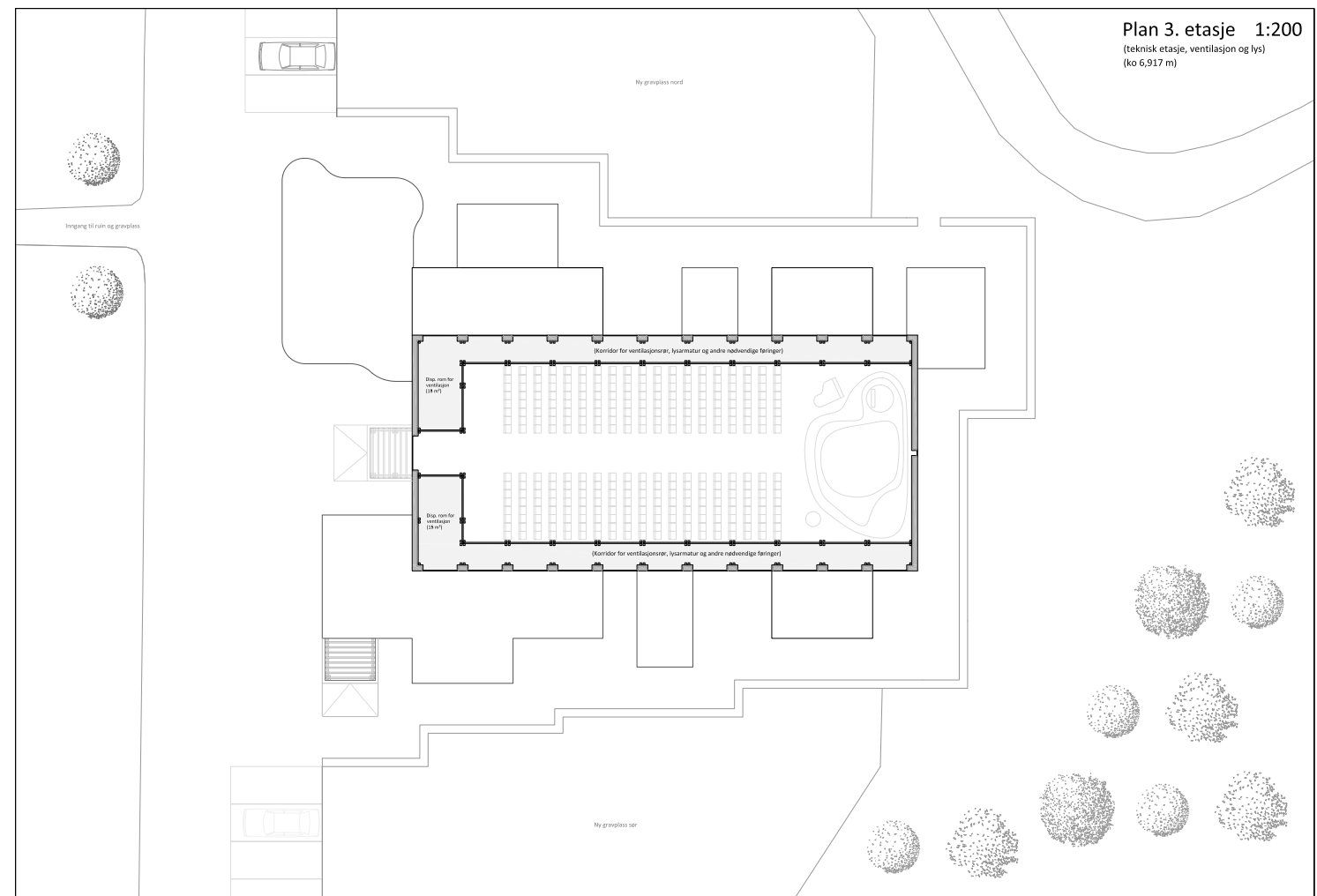
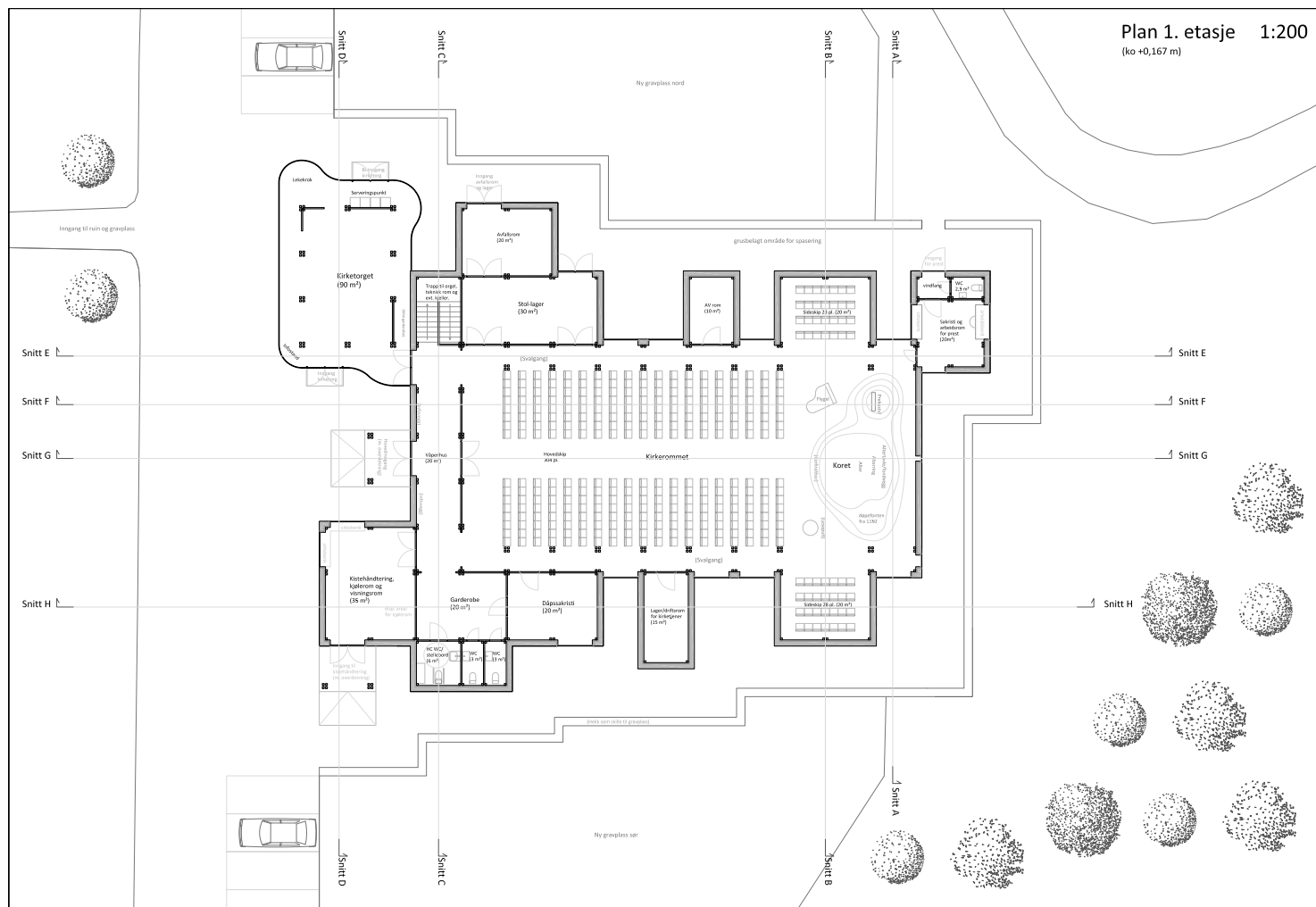
Arkitektonisk konsept

Prosjektets arkitektoniske idé er summen av flere tanker som til sammen blir til en helhet. Byggets arkitektoniske idé kan deles opp tre punkter:

- 1. Kirkerommet i midten**
 Kirkerommet står i midten og alle de andre funksjonene er orientert rundt dette. På denne måten blir kirkerommet i sentrum for aktivitetene. De andre programmene ligger rundt, og er plassert funksjonelt og logisk i forhold til bruksområder. Kirkens utforming prøver å tilfredstille krav og forestillinger om noe som er høytidelig samtidig som det er pragmatisk.
- 2. Lysrelieff eller lysfilter**
 Lysrelieff/lysfilter er her definert som perforerte treplater. Lysfilteret regulerer mengden lys inn i rommet, gir rommet et godt indirekte lys og fungerer samtidig som solavskjerming.
- Kirken er bygd opp med i treelementer bjelker og vegger, som for eksempel Kertoplater. Treplatene/treskivene som spenner fra søyle til søyle og skiller kirkerommet fra svalgangen er tenkt brukt som lysfilter. Ved at platene er bærende og avstivende samtidig som de blir brukt som kunstnerisk utsmykning gir dette prosjektet et raffinert uttrykk.
- Kertoelementene brukes altså helt konkret både som byggemateriale og som utsmykning, samtidig som de gir et godt lys til rommet. Idéen om å bruke konstruksjonen som lysfilter begrunnes rasjonelt ved at en ting utgjør to funksjoner. Dette gir rommet en særegenhet og en tydelig identitet. Mer om dette står under punktet *Kunstnerisk utforming*.
- 3. Skjult ventilasjon og belysning**
 Arkitektens visjon er at kirkerommet med svalgangene, slik man ser det fra utsiden, blir kirkens hoveddel. En tydelig bygningskropp som skiller seg fra de andre programmenes bygningskropper ved at den er størst og fordi den ligger i sentrum. Kirkerommet må ha rikelig høyde, mens for svalgangene er det ikke like nødvendig. Over svalgangene oppstår det et et naturlig sted for føringer. Dette gir bygget et spennende tverrsnitt med mange muligheter for skjult lysarmatur, ventilasjon, sprinkleranlegg og elektriske føringer. Se tverrsnittene.

Motto: Lysrelieff

Oppbygning

Konstruksjon
Kirken er bygd i tre. Søyler i limtre (115x115 mm), vegger og bjelker i for eksempel Kerto (75 mm) og dekker i massivtre (150 mm tykk). Bruken av de ulike treproduktene er tenkt ut i fra deres egenskaper. Kerto er en rimelig og svært sterk treplate, bygd opp med samme struktur som finerplater.

Søylene i limtre er synlige og de strukturerer kirken. De er også tenkt brukt som feste for vegger, skiver og bjelker. De markerte søylene gir rommene inntrykk av noe som er tydelig og håndfast, noe som kan gi rommene inntrykk av å være trygge og tradisjonelle.

De trekantformede bjelkene som spenner over og avstiver kirkerommet gir taket form som et saltak sett fra innsiden. Bjelkene har en spennlengde på omtrent 10 meter. Se *konstruksjons prinsipp 3d-illustrasjon*.

Formspråk og uttrykk
Store åpninger som vinduer og dører er plassert ytterst i flukt med kledningen. Sett utenfra gir dette bygget et sluttet, rent og moderne uttrykk. Men på innsiden vil åpningene fremstå som tydelige hull i "massive" trevegger, noe som kan minne om gammelt og fast. De utragende bjelkene brukt i kirketorget, er eksempel på treverk brukt og produsert på en moderne måte. Generelt er treverket inne eksponert, men det er behandlet med klarlakk for å holde på tregløden.

System og fleksibilitet
Boksene med bi-programmer er plassert rundt selve kirkerommet. De er forsøkt plassert på den mest hensiktsmessige og hensynfulle måte for å løse sine oppgaver og for å støtte kirkerommet. Kirkens form kommer til gjennom boksens plassering og størrelse. Kirkens endelige form blir ikke "satt" før alle programmer er skreddersydd og optimalisert. Her har arkitekten på best mulig måte forsøkt å sette seg inn i prestens og kirkens bruk, på bakgrunn av konkurransematerialet, men det er naturlig at det vil komme forandringer på den nøyaktige plasseringen og størrelsen på boksene. Systemet og organiseringen er utformet med tanke på at det skal være mulig å gjøre forandringer og senere utvidelser. Mens kirkerommet er fast, kan man se på programmene rundt som gummistrikk som kan bøyes og tøyes etter behov. Se *diagram for utvidelse*.

Lys og ventilasjon
I tredje etasje over svalgangene er det rom for tekniske føringer, luft, lys, el og skjult sprinkleranlegg. Her ligger ventilasjonen skjult. Moderne ventilasjonsanlegg opptar alltid mer plass enn man ønsker og beregner. Men her er det anlagt et eget rom og korridorer for ventilasjonskanaler. Luften siver ut og inn gjennom perforeringen. Lysarmatur er også tenkt her, da man kan tilføre mer lys gjennom perforeringene i de mørke årstidene og på kveldene. Opakt /frostet glass hindrer omverdenen i å se alt det tekniske utstyret, samtidig som det tilfører lys helt inn til Kirkerommet.

Materialbruk og miljø
Kirken er primært konstruert i tre og glass. Det er brukt tre fordi det er miljøvennlig og har mange anvendelsesområder, og det er brukt glass fordi det gir bygget mye lys og fine rom.

Søyler, bjelker, vegger, trefiberisolasjon, vindspærre og kledning kan alt sammen produseres i tre. Tre er i dobbeltforstand miljøvennlig, produksjonen av de ulike trevarene er enkel og lokal. Det åpner for muligheten av at bygget kan være "pustende" eller "tett" som et passivhus. Kledningen er i lerk eller malmfuru. Dette krever lite vedlikehold og gir bygget en fin glød og patina. Se *diagram for Arealutvidelse*.

Arealoppgave
Areal på de ulike rommene finnes planene. Byggets BYA er på 790 m². Første etasje er på 737 m² BRA, Andre etasje er på 70 m² BRA, og i tredje etasje brukes på 100 m². Tredje etasje er kun en teknisk etasje og utnytter "ubrukt" volum over svalgangene og orgelset, ettersom disse ikke benytter seg av full takhøyde. Se *snittene*. Hovedkroppens volum, dvs. kirkerommet, svalganer og våpenhuset er på 4505 m³. Det totale volumet på kirken er på 6172 m³.

Utdyping av romprogrammet

Generelt er alle rom/programmer hensiktsmessig plassert rundt kirkerommet. De mest publikumsrettede er plassert i vest, nær inngangen, mens sakristiet for presten fungerer som en ende i øst nær koret. Plasseringen av de ulike rommene er forsøkt gjort etter beste evne for å imøtekomme konkurransetekstens beskrivelser og størrelser.

Inngang/Våpenhus
Kirkens hovedinngang ligger på vestfasaden. Herfra går man inn våpenhuset før man entrerer selve kirkerommet. Våpenhuset fungerer også som en slags korridor, som gir tilgang til de fleste av byggets rom.

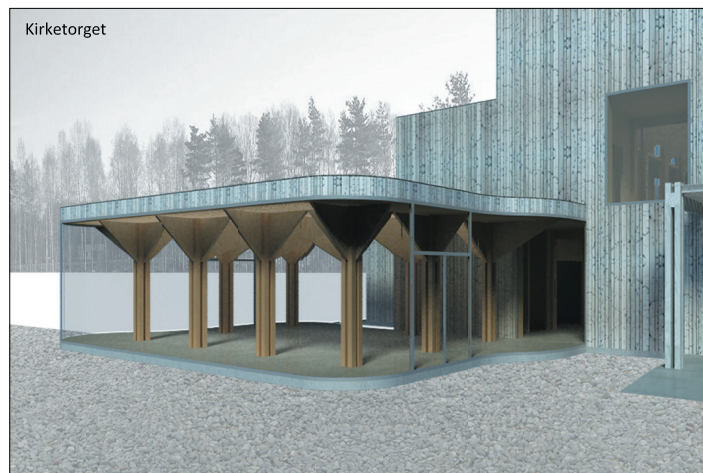
Kirkerommet
Kirkerommet er orientert øst - vest, med koret som avslutning i øst. På hver langsida av kirkerommet er det svalganger definert med søyler. Svalgangene utvider kirkerommets bredde og gir muligheten til å bevege seg frem og tilbake på diskret måte. På hver side av koret går det ut to sideskip. Disse er plassert symmetrisk og danner plan som et kors. Sideskipene er hensiktsmessige fordi de gir flere sitteplasser nær koret. Sideskipene kan også bli brukt som egne avdelinger for mindre forsamlinger. Koret med alle sine programmer er en opphøyning som ligger fritt fra vegger og søyler i øst-enden av rommet. Orgelset er plassert i andre etasje over inngangen til kirkerommet, som en slags mesanin. Der har man utsikt til kirkerommet samtidig som det er rikelig med plass til orgelsets tekniske krav.

Kirketorget
Kirketorget forsøker i sin arkitektur å gi noe annet enn arkitekturen i kirkerommet og kirken generelt. Utformingen av kirketorget bygger på samme grunnsystem som resten av kirken, men prøver å skille seg ut. Mens kirkerommet prøver å gi en tradisjonell, rolig, sakral og noe introvert opplevelse, forsøker torget å være moderne og mer utadvendt i tankemåten. Torgets vegger er i glass, noe som symboliserer åpenhet. Torget er plassert litt på siden, koblet til våpenhuset, og har kort avstand til både kirkerommet og veien utenfor. Den kan være en del av kirken, men kan også skilles av med en egen inngang om det er ønskelig og praktisk. I programmet fungerer den som serviceanlegg til seremonier som for eksempel kaffe etter gudstjenesten. Om det på kvelden skal avholdes ungdomsaktiviteter på torget, har den en egen inngang, og adgangen til kirkerommet kan lukkes. På den måten får kirken to store rom; det høytidlige kirkerommet og det mer uformelle kirketorget.

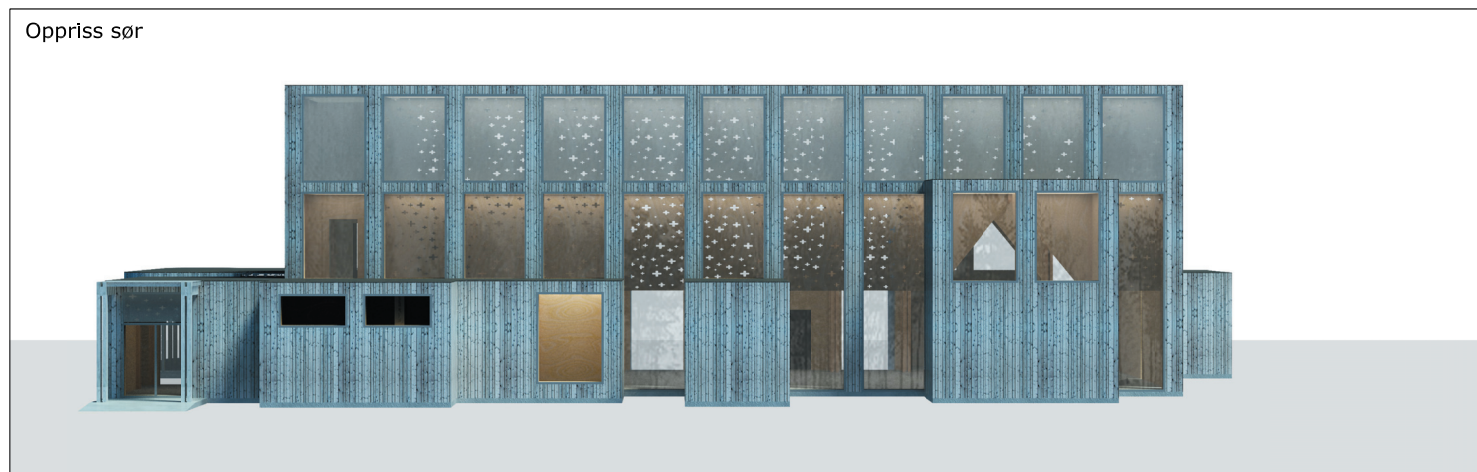
Rom for kistehåndtering
Dette rommet er plassert sør for hovedinngangen, med egen inngang i kort avstand fra veien. Rommet trenger også mye lys, men her er glasset opakt/frostet for å gi de sørgende nødvendig ro og beskyttelse.

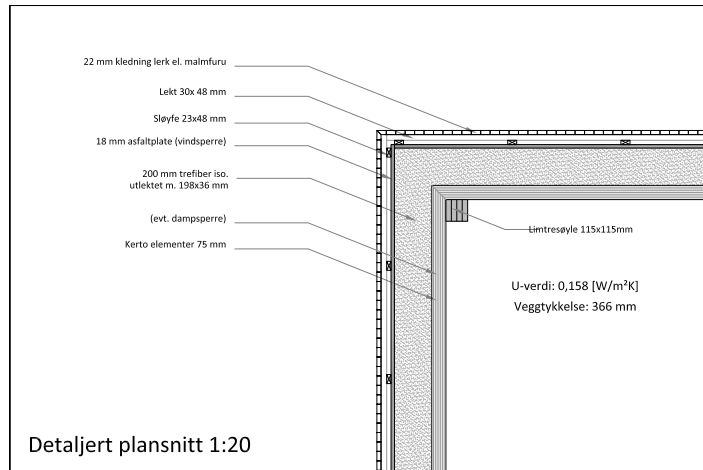
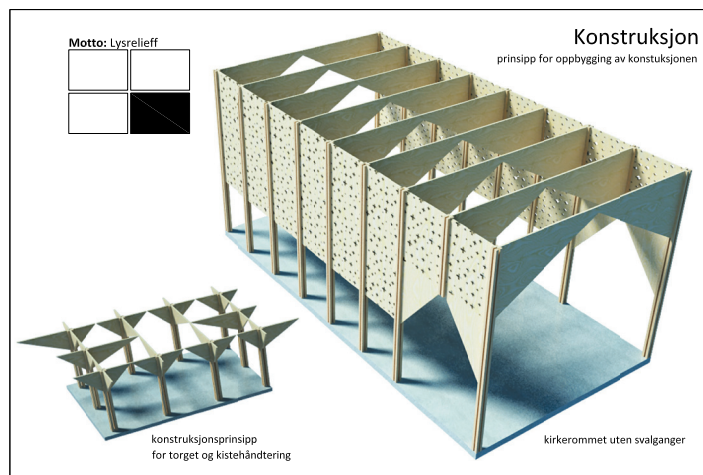
Klokketårn
Klokketårnet er trukket ut av kirkebygget og står fritt.

Arealutvidelse
Strategi for en fleksibel utvidelse av de ulike programmene
Kirkerommet forblir uansett uforandret i sentrum

Motto: Lysrelieff

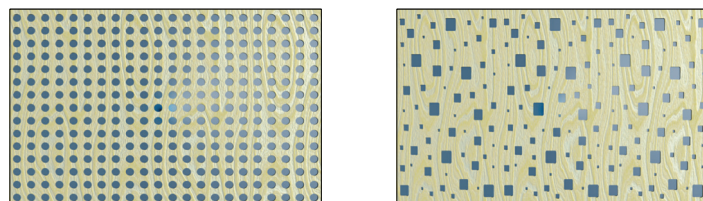
Kunstnerisk utsmykning

1. Veggen mot øst i kirkerommet er massiv og tett med unntak av et spesielt vindu i form av et kors. Korset gir veggen en tydelig identitet, mens de store flatene er bakvegg for en eventuell utsmykning.
2. Veggene mellom svalgangene og kirkerommet er perforerte for å gi kirkerommet et godt og indirekte lys, men selve utformingen av de perforerte veggene er tiltenkt en med mer relevant bakgrunn. Et samspill mellom arkitekt og kunstner vil kunne føre til noe nytt.

For å gi kirkerommet et godt lys, er altså veggelementene perforert. Det vil si at det er frest ut hull eller mønstre slik at lyset siver igjennom og inn i kirkerommet. Om natten vil lyset innenfra tegne seg på vinduene i fine mønstre. Dette kan tenkes som en del av den kunstneriske utsmykningen, kanskje selve mønstret er designet av en kunstner med riktig innfallsvinkel til utsmykning av et kirkerom. Utsmykningen av kirken tilhører naturligvis flere fagområder som for eksempel teolog og historiker, eller den kan tilpasses en lokal tradisjon. Besvarelsen lanserer en grunnidé som et slags konsept for utforming. Hullmønstret i illustrasjonene er brukt som et eksempel. Se *3d-illustrasjonene*, der det er brukt litt ulike mønstre/motiver for å gi et inntrykk av mulighetene, og se snitt A, prinsipp om *Lysfilter*.

For å lage perforeringer i treplatene bruker man en datastyrt fres, som kan frese ut omtrent alt man ønsker seg. Det som er begrensningen er hensynet til statikken i platene, bæreevnen i treverket, da platene også tar avstivning av bygget.

3. Utforming av Koret som et terrassert landskap. Koret er tenkt som en forhøyning, et slags spesialtilpasset møbel som tar opp i seg Korets og alterets behov. For det første er forhøyningen gunstig slik at publikum skal se hva som skjer. Trinnene lager naturlig og organisk formede "korkrækker". Den avrundede formen er brukt for at koret også skal kunne henvende seg til sideskipene. Idéen om koret som et kotelandskap krever innspill og innlevelse fra brukerne av kirken, og intensjonen med dette er å skape et engasjement blant deltakerne, og samtidig komme frem til et kor som er særegent for kirken.

Eksempler på Lysfilter

Idé på kunstnerisk utforming av hull i treplater

